

Referanser: KM 11/08, KM 06/09, KM 11/10, KM 11/11, KM 04/14, KM 13/16, KM 15/18, KM 07/19, KM 15/20, KM 20/21, KM 10/22, KM 11/22

Arkivsak: 22/03349-1

Saksdokumenter:

KR 86.1/22 Utdrag fra arbeidsgruppe 3, Müller-Nilsen-utvalget, høringen og Kirkerådets saksorientering i KM 10/22

Forskrift om regler for valg av Kirkerådet med tilhørende endring i kirkeordningen – høring

Sammendrag

Kirkerådets sammensetning og valgordning ble sist endret med virkning fra 2020. Müller-Nilsen-utvalgets utredning *Samhandling i en selvstendig folkekirke* og rapporten til arbeidsgruppe 3 under Müller-Nilsen-utvalget vurderte Kirkerådets sammensetning og valgordning og fremmet forslag om noen endringer. I den etterfølgende høringen var det imidlertid kun en liten andel av instansene som tok til orde for endringer i sammensetningen. Kirkerådets sammensetning er regulert i kirkeordningen, og ikke i valgreglene, noe som innebærer at eventuelle endringer i sammensetningen må gjøres i kirkeordningen. Kirkerådet vil kunne utrede og sende eventuelle endringer i kirkeordningens bestemmelse om Kirkerådets sammensetning på høring i tilknytning til denne saken. I denne saken tas det på bakgrunn av høringen utgangspunkt i den gjeldende sammensetningen av Kirkerådet, men Kirkerådet kan også foreslå endringer i sammensetningen innenfor rammen av saken.

Når det gjelder valgordning, ga Kirkerådet i saken om kirkelig organisering til Kirkemøtet 2022 uttrykk for at de leke medlemmene i Kirkerådet bør velges enten basert på avtalevalg eller basert på forholdsvalg, samtidig som flertallsvalg ville bli videreført som en mulighet. Kirkerådet varslet samtidig at det ville legge til rette for en høring til bispedømmerådene om endringer i reglene om valg av Kirkerådet langs slike linjer, før Kirkemøtet 2023. Forslaget i denne saken er i tråd med dette. Det foreslås at kravet om at hvert bispedømme skal være representert i Kirkerådet videreføres ved avtalevalg og flertallsvalg, men oppheves for gjennomføringen av forholdsvalg. For å kunne gjøre dette er det nødvendig å flytte et slikt krav fra kirkeordningen til valgreglene.

Det foreslås at saken behandles i to omganger, først i Kirkerådets novembermøte og deretter i desembermøtet før saken sendes på høring. Det åpner for at eventuelle

forslag om endringer i sammensetningen kan gis en forsvarlig behandling, før saken sendes på høring. Kirkemøtet 2023 vil på bakgrunn av høringen og Kirkerådets innstilling kunne ta stilling til de nye reglene. Det nyvalgte Kirkemøtet vil da kunne velge Kirkerådet i 2024 basert på de nye valgreglene.

Forslag til vedtak

Kirkerådet ber sekretariatet om å få saken tilbake til desembermøtet i lys av behandlingen, før saken sendes på høring til berørte instanser.

Saksorientering

1 Bakgrunn og innledning

I 2018 traff Kirkemøtet et overordnet prinsippvedtak om Kirkerådets sammensetning (sak KM 15/18). Dette ble fulgt opp med konkrete regelendringer i Kirkemøtet i 2019 (sak KM 07/19), slik at Kirkemøtet i 2020 kunne gjennomføre valg av Kirkerådet etter de nye reglene. Kirkemøtet behandlet også en sak om valg av varamedlemmer for prestene i 2020 (sak KM 15/20), og en fornyet regelverket med hjemmel i ny trossamfunnslov uten innholdsmessige endringer i 2021 (sak KM 20/21).

Etter gjeldende valgforskrift velges Kirkerådet gjennom flertallsvalg. Det innebærer at flertallet kan velge hvem som sitter i Kirkerådet. For at et mindretall i Kirkemøtet skal bli representert i Kirkerådet må et flertall velge representanter fra mindretallet.

Arbeidsgruppe 3 om *Kirkelig demokrati og valgordninger* under Müller-Nilsen-utvalget har utredet og vurdert Kirkerådets sammensetning og valgordning (side 77–90). Også Müller-Nilsen-utvalgets rapport *Samhandling i en selvstendig folkekirke* vurderte dette (se side 79–80), og det var tema for den etterfølgende høringen (se høringsoppsummeringen for kirkelige instanser side 164–169). De aktuelle utdragene er vedlagt som bakgrunnsdokumenter for Kirkerådets saksorientering. Nedenfor vil det gjøres nærmere rede for noen av vurderingene fra disse.

I etterkant av høringen har Kirkerådet i en saksorientering til Kirkemøtet uttalt at valgreglene til Kirkerådet skal sendes på høring i forkant av Kirkemøtet 2023 (sak KM 10/22 side 35–36), med utgangspunkt i at valgreglene bør åpne for avtalevalg og forholdsvalg. Også dette utdraget inngår i vedlegget.

Det foreslås å sende saken på høring til bispedømmerådene, Bispemøtet, de registrerte nomineringsgruppene og *Interesseforeningen for Nominasjonskomiteens liste*. Bispedømmerådene har tradisjonelt hatt en rolle med å foreslå kandidater til Kirkerådet, men denne er foreslått endret. Etter kirkeordningen velger Bispemøtet en biskop med varamedlem til Kirkerådet og er dermed berørt når regelverket endres. Høringsfristen kan for eksempel settes til 15. mars 2023. På vanlig måte vil også andre som ønsker det, kunne gi høringsuttalelse.

I det følgende gjøres det først rede for spørsmål om eventuelle endringer i Kirkerådets sammensetning, etterfulgt av nærmere bestemmelser om valgordning og

valgreglene. Deretter redegjøres det for økonomiske og administrative konsekvenser. Til slutt i dokumentet ligger forslaget til regelendringer som sendes på høring.

2 Kirkerådets sammensetning

Med virkning fra 2021 er sammensetningen av Kirkerådet regulert i kirkeordning for Den norske kirke § 29 første ledd:

Kirkerådet består av elleve leke medlemmer, ett fra hvert bispedømme, en lek kirkelig tilsatt og fire prester valgt av Kirkemøtet og en biskop valgt av Bispemøtet. For hvert medlem velges det ett varamedlem.

Eventuelle endringer i sammensetningen, krever derfor en endring i kirkeordningen. Som nevnt ble spørsmålet om Kirkerådets sammensetning vurdert i Müller-Nilsen-utvalgets utredning og arbeidsgruppe 3 om *Kirkelig demokrati og valgordninger*. Müller-Nilsen-utvalget foreslo at Kirkerådet skulle sammensettes av leder, 15 andre folkevalgte medlemmer av Kirkemøtet og preses i Bispemøtet, noe som også må ses i sammenheng med at utvalget foreslo at Kirkemøtet ikke skulle bestå av egne kategorier med prest og lek kirkelig tilsatt. I den etterfølgende høringen tok bare liten andel av høringsinstansene til orde for endringer. Forslaget om at prester og leke kirkelig tilsatte ikke lenger skulle velges særskilt, fikk liten støtte. I sak KM 10/22 uttalte Kirkerådet følgende til Kirkemøtet:

De kirkelige valgreglene vil derfor i utgangspunktet bygge på dagens sammensetning, om ikke Kirkemøtet 2022 treffer prinsippbeslutning om å foreslå endringer. Alternativt vil Kirkerådet også kunne utrede og sende eventuelle forslag til endringer i kirkeordningen på høring av eget initiativ, i henhold til vanlig prosedyre.

Det var ingen av Kirkemøtets medlemmer som tok opp forslaget om å treffe prinsippbeslutning om å foreslå endringer i Kirkerådets sammensetning i den aktuelle saken.

I en annen sak på samme Kirkemøte, sak KM 11/22 *Kirkelige valgregler og tilhørende endringer i kirkeordningen*, ble det fremmet forslag om at «Kirkerådets sammensetning og regler for valg til Kirkerådet utredes og legges frem som sak til Kirkemøtet i 2023». Forslaget falt.

I lys av dette legges det til grunn at reglene for valg av Kirkerådet i utgangspunktet vil bygge på dagens sammensetning, men at Kirkerådet i tråd med det som har blitt lagt til grunn i saksorienteringen til Kirkemøtet, også vil kunne velge å utrede og sende eventuelle forslag til endringer i kirkeordningen på høring nå.

En kan for eksempel vurdere antallet prester opp mot antallet leke medlemmer. Hvis det skal gjøres endringer i sammensetningen, må forslag om dette sendes på høring slik at slike regelendringer er tilstrekkelig utredet til at Kirkemøtet kan treffe vedtak om dette, jf. Kirkemøtets forretningsorden § 2-4. Fordi sammensetningen henger nært sammen med hvordan valgreglene utformes, foreslås det at saken sendes tilbake til sekretariatet med eventuelle føringer, hvis Kirkerådet ønsker å gjøre justeringer i sammensetningen.

Det er uansett en bestemmelse i kirkeordningen som, avhengig av valgordning, vil måtte endres, nemlig kravet om at hvert bispedømme skal være representert i

Kirkerådet. Som det vil fremgå nedenfor, vil dette kravet i praksis være vanskelig å forene med forholdsvalg (listevalg). Det foreslås derfor å flytte dette kravet fra kirkeordningen til valgreglene når det gjelder avtalevalg og flertallsvalg, men å fjerne kravet for forholdsvalg.

I lys av dette må kirkeordningen § 29 første ledd i hvert fall endres til følgende:

Kirkerådet består av elleve leke *medlemmer*, en lek kirkelig tilsatt og fire prester valgt av Kirkemøtet og en biskop valgt av Bispemøtet. For hvert medlem velges det ett varamedlem.

Det kan også foreslås andre endringer i sammensetningen.

3 Valgordning og valgregler

3.1 Innledning og avgrensning

Kirkerådet har i sak KM 10/22 lagt til grunn at det beste vil være at valgreglene inneholder en åpning både for avtalevalg og forholdsvalg. Hvis de ulike listene som er representert i Kirkemøtet, kan bli enige om gjennomføringen av valget, kan valget av Kirkerådet gjennomføres som avtalevalg. Hvis det ikke er tilstrekkelig oppslutning om avtalevalg, vil valget kunne gjennomføres som forholdsvalg (listevalg). For å ta høyde for en situasjon hvor det eventuelt ikke er flere lister i Kirkemøtet, antok Kirkerådet samtidig at det kan være hensiktsmessig å videreføre en mulighet for flertallsvalg.

Innledningsvis er det nødvendig å avgrense hvem valgordningen med avtalevalg og forholdsvalg skal gjelde for.

Valget av leder er annerledes enn valget av de øvrige leke medlemmene til Kirkerådet. Etter dagens regler skal det avholdes en særskilt avstemning ved valg av leder, og til forskjell fra øvrige leke medlemmer er det krav om at leder velges med alminnelig flertall. Det forutsettes at Kirkemøtet fortsatt bør velge lederen ved alminnelig flertall, gjennom en særskilt avstemning. Lederen holdes derfor utenom avtalevalget. Slik er det også i kommuneloven, der det er fastsatt at lederen i folkevalgte organ skal velges ved flertallsvalg, jf. kommuneloven § 7-4.

Kirkerådet består i dag av fire prester og en lek kirkelig tilsatt. Hvis denne sammensetningen videreføres, se kapittel 2 ovenfor, foreslås det at prester og lek kirkelig tilsatt holdes utenom avtalevalget og forholdsvalget, men heller velges særskilt gjennom flertallsvalg.

Kirkerådet foreslår derfor at Kirkerådets leder velges av Kirkemøtet ved alminnelig flertall, at Kirkerådets øvrige leke medlemmer velges ved avtalevalg, forholdsvalg eller flertallsvalg, mens prestene og lek kirkelig tilsatt velges ved flertallsvalg.

Når det åpnes for at de leke medlemmene kan velges ved enten avtalevalg, forholdsvalg eller flertallsvalg, er det fordi det ikke er gitt at tilstrekkelig mange av Kirkemøtets medlemmer vil kunne bli enige om en avtale om en felles innstilling etter reglene om avtalevalg. Da vil det være nødvendig å kunne gjennomføre valget enten som forholdsvalg eller som flertallsvalg.

3.2 Nærmere om avtalevalg ved valg av leke medlemmer

Avtalevalg er en valgform hvor grupperinger i Kirkemøtet kan gå sammen om et felles forslag til én, helhetlig innstilling som ivaretar en forholdsmessig sammensetning av grupperingene ved valget av leke medlemmer. Den godkjennes i sin helhet av Kirkemøtet med et kvalifisert flertall. Valgformen gir mulighet til å sikre at ulike grupperinger blir forholdsmessig representert i organet, uten at det er flertallet som avgjør hvem som skal bli representert fra mindretallet.

Avtalevalg benyttes også ved kommunestyrets valg av blant annet formannskap eller folkevalgte organer i kommunen, jf. kommuneloven § 7-7. Ved avtalevalg i kommunestyret er det krav om enstemmighet for at avtalevalg skal gjennomføres. Hvis ett medlem krever det, skal valget gjennomføres som forholdsvalg. Dette vurderes som for strengt for Kirkemøtets del. Det vil kunne oppfattes som urimelig om ett medlem kan hindre avtalevalg dersom de øvrige 115 medlemmene ønsker det. Samtidig bør det være krav om kvalifisert flertall for å kunne gjennomføre et avtalevalg. Hvis det hadde blitt satt et krav om alminnelig flertall, ville det gitt et flertall en enda større mulighet til å avgjøre hvilke medlemmer som blir valgt, enn om det gjennomføres en avstemning etter de ordinære reglene. Det kan fastsettes et kvalifisert flertall på for eksempel 2/3 eller 3/4, for at avtalevalg skal gjennomføres. Det foreslås derfor et krav om at det bør være 2/3 flertall om å gjennomføre valget som avtalevalg. Høringsinstansene bes om å vurdere om 2/3 flertall er riktig nivå, eller om kravet til avtalevalg bør ha enda større oppslutning for å kunne gjennomføres.

Ved avtalevalg etter kommuneloven er det fastsatt at valget gjennomføres på grunnlag av en innstilling med forslag til medlemmer og varamedlemmer. Det foreslås at varamedlem for lederen også inkluderes særskilt her. I regelverket er det ikke tatt stilling til hvem som har ansvar for å utarbeide innstillingen. Det vurderes som at det heller ikke for Kirkemøtets del vil være nødvendig å regulere; dette er noe som grupperinger i Kirkemøtet er best egnet til å finne ut av uten nærmere regulering. Det vil være tilstrekkelig at innstillingen legges frem av et medlem av Kirkemøtet med forslagsrett. Hverken Kirkemøtets nominasjonskomité eller Kirkemøtets valgkomité vil ha oppgaver i forbindelse med utarbeidelsen av en slik innstilling. I prinsippet innebærer dette at det kan fremmes flere innstillinger av medlemmer og representanter med forslagsrett, men som følge av at det er et krav om 2/3 flertall, må det forutsettes at forslagsstillerne som legger frem et forslag til innstilling, har bred støtte i Kirkemøtet.

Det forutsettes at et avtalevalg må oppfylle de kravene til representasjon av menn og kvinner og ungdomsrepresentasjon som ellers er fastsatt i regelverket. Det innebærer at det vil være et krav om at innstillingen må inneholde minst 40 prosent kvinner og 40 prosent menn og – om mulig – minst 20 prosent unge under 30 år. Det er nødvendig å ta et forbehold om «om mulig» fordi det kan tenkes at det ikke er nok innvalgte medlemmer i Kirkemøtet under 30 år til å oppfylle et slikt krav. Om det er nok innvalgte medlemmer under 30 år, må innstillingen inneholde så mange kandidater under 30 år.

De samiske representantene fra de tre nordligste bispedømmene og døvemenighetenes representant i Kirkemøtet kan i dag velges til Kirkerådet som leke medlemmer, men disse representantene er ikke valgt inn fra noen gruppering. Dersom disse skal bli representert, må grupperingene eventuelt ta dem med inn i innstillingen.

Kirkerådet foreslår etter dette følgende bestemmelse om avtalevalg:

§ 3-2. Avtalevalg

Kirkemøtet kan med 2/3 flertall vedta at valg av de leke medlemmene til Kirkerådet, utenom leder, skal foregå som avtalevalg.

Valget gjennomføres på grunnlag av en innstilling med forslag til medlemmer og varamedlemmer, inkludert varamedlem for Kirkerådets leder. Innstillingen skal inneholde et medlem og et varamedlem fra hvert bispedømme, og det kan angis hvilken gruppe medlemmene representerer.

Innstillingen skal inneholde minst 40 prosent kvinner og minst 40 prosent menn. Så langt det er mulig skal den også inneholde en andel kandidater under 30 år på minst 20 prosent.

Innstillingen vedtas med 2/3 flertall av Kirkemøtet.

3.3 Nærmere om forholdsvalg ved valg av leke medlemmer

Det forventes at det vil være ulike grupper innvalgt i Kirkemøtet etter kirkevalget i 2023. Når Kirkerådet tidligere har blitt valgt gjennom flertallsvalg, innebærer det at flertallet av medlemmene i Kirkemøtet har kunnet bestemme hvem som skal sitte i Kirkerådet. Et alternativ til dagens ordning er en valgordning som bygger på prinsippet om forholdsvalg. En parallell fra kommunal sektor omtales som formannskapsmodellen. I formannskapsmodellen etableres det et formannskap som et sentralt styringsorgan ved siden av kommunestyret som blir forholdsmessig sammensatt etter partienes oppslutning i kommunestyret. Modellen anses gjerne for å være konsensusorientert fordi den legger til rette for dialog, deliberasjon og kompromisser på tvers av partiene. En konsensusorientert valgordning til Kirkerådet, hvor ulike meninger og oppfatninger får bryne seg mot hverandre slik at det etableres kompromisser, vil kunne legge til rette for at Kirkerådet representerer bredden i Kirkemøtet.

Særlig om kravet til at alle bispedømmene skal være representert i Kirkerådet ved forholdsvalg

Arbeidsgruppe 3 under Müller-Nilsen-utvalget drøftet ulike måter for forholdsvalg til Kirkerådet, se kapittel 8.5.4. I den forbindelse vises det særlig til følgende vurderinger:

«Forholdsvalg er en modell som er komplisert å forene med at alle bispedømmene skal være representert (...). Ved å bygge videre på eksempelet i 5.3.4.1 kan dette illustreres. I dette eksempelet er det tre grupper i Kirkemøtet, og hver av dem stiller liste ved valget av Kirkerådet. Hva skjer hvis alle tre listene har listetopper fra samme bispedømme, for eksempel Oslo? Da vil i utgangspunktet gruppe A få inn sin kandidat fra Oslo fordi de får mandat nr. 1, mens gruppe B og C sine listetopper vil falle ut fra Kirkerådet, fordi Oslos plass allerede er fylt. Mandat nr. 2 går til gruppe B, hvor nr. 2 på listen kommer fra Borg. Gruppe A og C vil dermed ikke kunne være representert fra Borg. Mandat nr. 3 går til gruppe A, fra Bjørgvin. Slik fortsetter det til gruppe C får mandat nr. 5. Det kan imidlertid tenkes at C kun har innvalgte kirkemøtemedlemmer fra de bispedømmene som allerede har blitt kåret. For at gruppe C skal kunne bli representert, vil man da måtte gå opp igjen til det mandatet fra bispedømmet hvor gruppe C har et innvalgt medlem fra. Det vil innebære at det vil være lite forutberegnelighet for de enkelte grupperinger hvem de kan regne med å få valgt inn i Kirkerådet, og de kan ende med at listetoppene ikke blir representert, med unntak av den største grupperingen.

Dette viser at kombinasjonen av forholdsvalg og at hvert bispedømme skal være representert, vil medføre en komplisert valgordning hvor det vil være vanskelig å forutse resultatet på kandidatnivå, ut over at de ulike grupperingene vil være forholdsmessig representert» (86–87).

Arbeidsgruppe 3 konkluderte derfor med følgende:

«Dette kan tilsi at hvis det skal være forholdsvalg, bør kravet om at hvert bispedømme skal være representert i Kirkerådet fjernes. Arbeidsgruppen mener i den sammenheng at det vil være et viktigere hensyn å ta at Kirkerådet gjenspeiler meningene i Kirkemøtet (substansiell representasjon), enn at Kirkerådet gjenspeiler geografiske hensyn (deskriptiv representasjon).»

Hensynet til at alle bispedømmer skal være representert i Kirkerådet, er et viktig hensyn som Kirkemøtet tidligere har fremhevet. Dette hensynet må veies opp mot hensynet til at de ulike gruppene skal være representert i Kirkerådet på et forutsigbart vis. Avtalevalg og flertallsvalg vil kunne legge til rette for at alle bispedømmer blir representert, men et slikt krav vil være lite forenlig med ordningen for forholdsvalg. Det vurderes derfor som nødvendig å fjerne kravet om at alle bispedømmer skal være representert, i de tilfellene det gjennomføres et forholdsvalg. Det betyr at det vil bli opp til listene å ivareta en geografisk representasjon i Kirkerådet gjennom sine listeforslag.

Særlig om metode for valgoppgjøret

Arbeidsgruppe 3 har pekt på at forholdsvalg til Kirkerådet kan benytte den samme metoden for valgoppgjør som ved valg av Kirkemøtet (St. Lagues metode), den metoden som benyttes ved offentlige valg (St. Lagues modifiserte metode) eller den metoden som benyttes ved forholdstallsvalg til formannskap etter kommuneloven (d'Hondts metode). Arbeidsgruppe 3 anbefalte at den samme metoden som benyttes ved valget av Kirkemøtet også bør legges til grunn ved valget av Kirkerådet.

Kirkerådets forslag er i tråd med dette.

Det er et særlig spørsmål om det skal være mulighet for medlemmene av Kirkemøtet til å rette på stemmesedlene når det gjennomføres forholdsvalg, for eksempel ved å gi tilleggsstemme til noen kandidater. En adgang til å rette på stemmesedlene vil gi Kirkemøtets medlemmer større innflytelse på valget av medlemmer i Kirkerådet, på bekostning av gruppenes muligheter til å styre hvem som skal bli valgt inn fra sin gruppe. For at valget ikke skal bli for komplisert foreslås det at det ikke skal være adgang til å gjøre endringer på stemmesedlene.

Forslaget til regler bygger ellers på reglene om forholdsvalg i folkevalgte organer i kommunen.

3.4 Nærmere om flertallsvalg ved valg av leke medlemmer

En bestemmelse om flertallsvalg av leke medlemmer til Kirkerådet må anses som en beredskapsbestemmelse. Dette vil først og fremst være aktuelt hvis det ikke gjennomføres avtalevalg eller forholdsvalg. Det må derfor først avklares om det er kandidater som fremmer forslag om avtalevalg. Hvis det ikke er tilfelle, må det avklares om det gjennomføres forholdsvalg. Dersom ingen grupper i Kirkemøtet fremmer forslag til lister ved forholdsvalg, må det gjennomføres flertallsvalg. Det forutsetter i så fall at det må være valgkomiteen som fremmer innstilling på bakgrunn av en prosess under Kirkemøtet.

Den gjeldende ordningen er en flertallsvalgordning med to valgogangar. Dette er begrunnet i at en slik ordning legger til rette for at Kirkemøtet kan ivareta sine målsetninger om at det skal være minst 40 prosent av hvert kjønn og minst 20 prosent under 30 år i Kirkerådet, ved at det får mulighet til å se an valgresultatet fra andre valgogang før de siste medlemmene velges. Dersom Kirkerådet etter den første valgogangen ligger an til å få overrepresentasjon av ett kjønn, og manglende representasjon av unge under 30 år, vil Kirkemøtet få anledning til å avgi stemmer på kandidater som vil kunne gjøre Kirkerådet mer balansert, jf. sak KM 07/19.

Siden ordningen med flertallsvalg er en beredskapsbestemmelse som antas å få liten praktisk betydning, foreslås det at ordningen med flertallsvalg forenkles, slik at det ved flertallsvalg kun gjennomføres én valgogang. Det foreslås også å fastsette at flertallsvalget av leke medlemmer gjennomføres sammen med flertallsvalget på prest og lek kirkelig tilsatt, jf. nedenfor.

3.5 Nærmere om flertallsvalg ved valg av prester og lek kirkelig tilsatt

Etter gjeldende regler er det fastsatt at alle prester og lek kirkelig tilsatte i Kirkemøtet er å anse som kandidater til Kirkerådet. Prestene og lek kirkelig tilsatt velges samtidig med Kirkerådets øvrige medlemmer, utenom leder, fordelt på to valgogangar. Først velges fem leke medlemmer, lek kirkelig tilsatt og to prester. Deretter velges de resterende fem leke medlemmene og to prester.

Det legges til grunn at både prestene og lek kirkelig tilsatt i de nye reglene bør velges som medlemmer i en valgogang. Deretter bør det velges varamedlemmer i en annen valgogang. De som får flest stemmer innenfor sin kategori, er valgt.

Hvis valget av leke medlemmer gjennomføres som flertallsvalg, bør både de leke medlemmene, prestene og lek kirkelig tilsatt velges som medlemmer i samme valgogang. Deretter bør det velges varamedlemmer i en annen valgogang.

3.6 Nominasjonskomiteens rolle etter nye regler

I dagens ordning velger det siste Kirkemøtet i perioden en nominasjonskomité. Bispedømmerådene sender forslag til nominasjonskomiteen, og nominasjonskomiteen utarbeider på denne bakgrunnen en valgliste til Kirkemøtet. Nominasjonskomiteen fremmer også forslag til medlemmer av Mellomkirkelig råd, Den norske kirkes klagenemnd og Den norske kirkes kontrollutvalg. Kirkemøtet velger også en valgkomité på sitt første møte i perioden, som forbereder andre valg og leder gjennomføringen av valgene på Kirkemøtet.

Forslagene om å åpne for avtalevalg, forholdsvalg eller flertallsvalg ved valget av de leke medlemmene betyr i praksis at nominasjonskomiteen ikke lenger vil ha en rolle med å forberede valget av de leke medlemmene. Det vil først bli klart om det ikke blir avtalevalg eller forholdsvalg på et sent tidspunkt, noe som tilsier at det blir valgkomiteen som under Kirkemøtet eventuelt må forberede et flertallsvalg. Fordi det følger av reglene at alle prester og alle leke kirkelig tilsatte er kandidater til valget av prester og lek kirkelig tilsatt, trenger man heller ikke en nominasjonskomité for å forberede valget av disse medlemmene til Kirkerådet.

I praksis innebærer det at det kun gjenstår at nominasjonskomiteen har ansvaret for å forberede ledervalget til Kirkerådet. Med ulike grupperinger i Kirkemøtet vil det være nærliggende at valgkomiteen vil kunne ta ansvaret for å ta imot og legge frem

forslag på lederkandidater for Kirkemøtet. Det kunne tilsi at nominasjonskomiteen ikke videreføres. Samtidig har nominasjonskomiteen som nevnt også ansvaret for å forberede valget av Mellomkirkelig råds medlemmer fra Kirkemøtet, Den norske kirkes klagenemnd og kontrollutvalget. Dette kan tale for at nominasjonskomiteen videreføres. Høringsinstansene oppfordres til å ta stilling til dette spørsmålet. I forslaget til regler er nominasjonskomiteen inntil videre foreslått videreført.

Ved nyvalg og suppleringsvalg innenfor Kirkerådets valgperiode skal Kirkemøtets valgkomité fungere som nominasjonskomité for valget. Nyvalg i valgperioden skal skje dersom Kirkerådets leder eller Kirkerådet har gått av etter at et mistillitsforslag har fått flertall i Kirkemøtet. Suppleringsvalg er valg til en plass som står ubesatt.

Ved nyvalg vil Kirkerådet kunne velges basert på avtalevalg, forholdsvalg eller flertallsvalg. Det er først dersom nyvalget av Kirkerådet eller Kirkerådets leder gjennomføres som flertallsvalg, at valgkomiteen vil få en rolle.

Det foreslås å presisere at suppleringsvalg gjennomføres som flertallsvalg. I praksis gjennomføres det suppleringsvalg når det er en varaplass som står ubesatt. Det vil ikke være mulig å gjennomføre forholdsvalg når det kun er én plass som står ubesatt, og det antas at det ikke er like hensiktsmessig å gjennomføre et avtalevalg når det er snakk om én varaplass. Hvis varaplassen det er snakk om, kommer fra en gruppe som er valgt inn gjennom avtalevalg eller forholdsvalg, antas det at Kirkemøtet vil sikre at en kandidat fra den aktuelle gruppen blir valgt i suppleringsvalget.

3.7 Kjønnbalanse i Kirkerådet

Müller-Nilsen-utvalget foreslo at kvinner og menn skal være representert med minst 40 prosent i Kirkerådet etter valgoppgjøret. Gjeldende regler fastsetter at kvinner og menn skal være representert med minst 40 prosent blant de foreslåtte kandidatene på valglisten, men det er ikke en garanti for at Kirkemøtet faktisk velger minst 40 prosent av hvert kjønn.

I høringen til Müller-Nilsen-utvalgets rapport delte høringsinstansene seg i tre grupper i spørsmålet om krav til balanse mellom kvinner og menn i Kirkerådet. Drøyt fire av ti hadde ingen merknad til spørsmålet, mens de øvrige delte seg i to omtrent jevnstore grupper, hvor nesten tre av ti mener kravet enten må være minst 40 prosent kvinner og menn i Kirkerådet etter valgoppgjøret, eller minst 40 prosent kvinner og menn på valglisten.

Med både muligheten for avtalevalg, forholdsvalg og flertallsvalg er det ulike muligheter for hvordan kjønnbalanse kan ivaretas ved valget av de leke medlemmene.

- Ved avtalevalg foreslås det å fastsette et krav om at innstillingen skal inneholde minst 40 prosent av hvert kjønn.
- Ved forholdsvalg foreslås det en mekanisme som både sikrer kjønnbalanse fra de enkelte listene på listeforslagene og etter valgoppgjøret.
- Ved flertallsvalg foreslås det å videreføre kravet om at valglisten skal inneholde minst 40 prosent av hvert kjønn, men at det ikke fastsettes bestemmelser om at dette skal gjelde etter valgoppgjøret.

Det presiseres at reglene om kjønnbalanse er gjort gjeldende for de leke medlemmene, dvs. ikke for prest og lek kirkelig tilsatt. Vurderingen er at det vil være vanskelig å utforme regler som kan ta hensyn til en eventuell underbalanse av ett

kjønn når man ser hele Kirkerådets sammensetning som en helhet. Det legges i den forbindelse også vekt på at Kirkerådets sammensetning i stor grad har ivaretatt en kjønnsbalanse, uten nærmere regler om dette.

3.8 Andre bestemmelser

Ellers foreslås det i hovedsak å videreføre andre bestemmelser i dagens valgforskrift, både når det gjelder nyvalg, suppleringsvalg, valgkomiteens rolle, stemmelikhet, fratredelse og mindre endringer.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Antallet medlemmer i Kirkerådet vil ha betydning for kostnader i forbindelse med gjennomføring av møter, herunder reiseutgifter, overnatting, tapt arbeidsfortjeneste og møtegodtgjørelse. I gjennomsnitt anslås det at utgiftene per medlem er ca. kr 55 000 per år (inkludert tapt arbeidsfortjeneste). Kostnadene man har ved dagens sammensetning, inkludert deltakelsen til de tre lederne av Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd og Den norske kirkes ungdomsutvalg, er anslått til ca. kr 1 045 000 per år. Leder av Kirkerådet holdes da utenom.

Ved en videreføring av samme antall medlemmer som i dag, vil kostnadene videreføres på samme nivå som tidligere.

Forslag til regelendringer som sendes på høring

Forskrift om endringer i kirkeordningen

Fastsettes av Kirkemøtet X. august 2023 med hjemmel i lov 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) § 12 annet ledd.

I

I kirkeordning 30. mars 2019 nr. 2307 for Den norske kirke gjøres følgende endringer:

§ 29 første ledd skal lyde:

Kirkerådet består av elleve leke *medlemmer*, en lek kirkelig tilsatt og fire prester valgt av Kirkemøtet og en biskop valgt av Bispemøtet. For hvert medlem velges det ett varamedlem.

II

Endringen trer i kraft straks.

Forskrift om regler for valg av Kirkerådet

Fastsettes av Kirkemøtet X. august 2023 med hjemmel i lov 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) § 12 annet ledd og kirkeordning 30. mars 2019 nr. 2307 for Den norske kirke § 29 annet ledd.

Kapittel 1. Generelle bestemmelser

§ 1-1. *Valgperiode. Nyvalg i valgperioden*

Kirkerådets valgperiode er fire år fra Kirkemøtets første møte i bispedømmerådernes valgperiode frem til Kirkemøtets første møte i den påfølgende valgperioden.

Kirkerådet tiltrer umiddelbart etter Kirkemøtet hvor valget har funnet sted. Ved nyvalg innenfor valgperioden tiltrer Kirkerådet straks det er valgt.

Mistillit til Kirkerådets leder eller samlet til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, kan fremmes av minst ett medlem av Kirkemøtet.

Hvis mistillitsforslaget får alminnelig flertall, skal det velges en ny leder eller et nytt Kirkeråd for resten av valgperioden.

§ 1-2. *Valgkomiteen. Hemmelig valg*

Valgkomiteen leder valget og foretar valgoppgjøret.

Valgkomiteen sørger for stemmesedler til den enkelte valgomgang.

Stemmegivningen kan i stedet gjennomføres ved bruk av elektronisk møtesystem.

Stemmegivningen er hemmelig.

Kapittel 2. Valg av leder

§ 2-1. *Nominasjon av leder*

Kirkemøtet velger en nominasjonskomité på sitt siste møte i bispedømmerådernes valgperiode. Nominasjonskomiteen skal bestå av tre leke medlemmer, en lek kirkelig tilsatt og en prest. En av disse skal være under 30 år.

Komiteen velger selv leder. En tilsatt i Kirkerådets sekretariat er sekretær for komiteen.

Bispedømmerådene kan komme med forslag til lederkandidater overfor nominasjonskomiteen.

Ved ordinært valg midt i valgperioden, kan bispedømmerådene komme med forslag til lederkandidater overfor valgkomiteen.

Kirkemøtets medlemmer kan fremme forslag til kandidater under Kirkemøtet.

§ 2-2. Valg av leder

Kirkemøtet velger først leder av Kirkerådet blant Kirkemøtets leke medlemmer ved særskilt avstemning. Det skal avgis stemme på én kandidat. Det er også adgang til å stemme blankt. Hvis ingen ved første stemmegivning får alminnelig flertall av de stemmer som er avgitt, holdes ny stemmegivning. Ved denne skal det bare stemmes på de to som ved første stemmegivning har fått flest stemmer.

Lederen velges for to år. Ved nyvalg velges lederen ut funksjonsperioden. Lederen kan gjenvelges. Kirkerådet velger selv nestleder for en periode på to år.

Kapittel 3. Valg av leke medlemmer

§ 3-1. Valgform

Kirkerådets øvrige leke medlemmer velges ved avtalevalg, forholdsvalg eller flertallsvalg.

§ 3-2. Avtalevalg

Kirkemøtet kan med 2/3 flertall vedta at valg av de leke medlemmene til Kirkerådet, utenom leder, skal foregå som avtalevalg.

Valget gjennomføres på grunnlag av en innstilling med forslag til medlemmer og varamedlemmer, inkludert varamedlem for Kirkerådets leder. Innstillingen skal inneholde et medlem og et varamedlem fra hvert bispedømme, og det kan angis hvilken gruppe medlemmene representerer.

Innstillingen skal inneholde minst 40 prosent kvinner og minst 40 prosent menn. Så langt det er mulig skal den også inneholde en andel kandidater under 30 år på minst 20 prosent.

Innstillingen vedtas med 2/3 flertall av Kirkemøtet.

§ 3-3. Listeforslag ved forholdsvalg

Forholdsvalg foregår på grunnlag av lister med forslag til kandidater. Listene skal være innlevert til Kirkerådet på forhånd. Grupper som er representert i Kirkemøtet, kan bare levere ett listeforslag hver. Antall navn på listen kan være dobbelt så høyt som antall medlemmer som skal velges. Kandidater fra en gruppe kan bare føres opp på gruppens listeforslag eller på en fellesliste som utgår fra flere grupper.

Hvert listeforslag skal så langt det er mulig sikre at kvinner og menn er representert med minst 40 prosent blant de foreslåtte kandidatene på den enkelte listen. Så langt det er mulig skal den også inneholde en andel kandidater under 30 år på minst 20 prosent.

Listeforslaget skal være underskrevet av minst ett medlem den gruppen som fremmer forslaget. Den som underskriver forslaget, må være medlem av Kirkemøtet.

§ 3-4. Valgoppgjør ved forholdsvalg

Ved valgoppgjøret fordeles de leke medlemsplassene på de ulike listene etter hvor mange stemmesedler hver liste har fått, ved bruk av delingstall 1, 3, 5, 7 osv. Hvis flere lister har samme kvotient, tilfaller plassen den av listene som har fått

flest stemmer. Har listene fått like mange stemmer, avgjøres valget ved loddtrekning.

Når det er avgjort hvor mange medlemsplasser en liste vil få, pekes medlemmene fra den enkelte listen ut i den rekkefølgen de står oppført på det innleverte listeforslaget.

Hvis en liste får minst fire medlemmer i Kirkerådet, skal hvert kjønn så langt det er mulig være representert med minst 40 prosent fra listen. Får listen to eller tre medlemmer i Kirkerådet, skal begge kjønn så langt det er mulig være representert fra listen. Viser det seg at utpekingen etter andre ledd vil føre til at kravene i første eller andre punktum ikke blir oppfylt, skal kandidater fra det underrepresenterte kjønn rykke opp på listen inntil kravet er oppfylt.

Hver liste skal tildeles ett varamedlem for hvert medlem. Varamedlemsplassene fordeles i samsvar med andre og tredje ledd.

§ 3-5. Valgliste ved flertallsvalg

Hvis valget ikke gjennomføres som avtalevalg eller forholdsvalg, skal valgkomiteen fremme en liste med 22 leke kandidater, to fra hvert bispedømme, ordnet bispedømmevis og i alfabetisk rekkefølge.

Valgkomiteen skal sikre at kvinner og menn er representert med minst 40 prosent blant de foreslåtte kandidatene på valglisten. Tilsvarende skal valgkomiteen så langt det er mulig sikre at det er en andel kandidater under 30 år på minst 20 prosent.

Valglisten skal slås sammen med valglisten for prester og lek kirkelig tilsatt etter § 4-1.

Kirkemøtets medlemmer kan fremme forslag til kandidater under Kirkemøtet. Slike kandidater skal føres opp på valglisten. Kandidatene ført opp på valglisten etter dette ledd er ikke omfattet av kravet i annet ledd.

§ 3-6. Valg av medlemmer ved flertallsvalg

Ved flertallsvalg velger Kirkemøtet ti leke medlemmer, ett fra hvert bispedømme som leder ikke ble valgt fra, sammen med lek kirkelig tilsatt og prestene etter § 4-2 annet ledd. Det skal avgis stemme på ti leke medlemmer, én kandidat per bispedømme, en lek kirkelig tilsatt og fire prester. Det er også adgang til å stemme blankt. De som får flest stemmer innenfor sin kategori, er valgt.

§ 3-7. Valg av varamedlemmer ved flertallsvalg

Etter valget av Kirkerådets faste medlemmer ved flertallsvalg velger Kirkemøtet varamedlemmer i en egen valgomgang.

Kapittel 4. Valg av prester og lek kirkelig tilsatt

§ 4-1. Valgliste ved valg av prester og lek kirkelig tilsatt

Alle prester og leke kirkelig tilsatte i Kirkemøtet er å anse som kandidater til Kirkerådet. Valgkomiteen fremmer derfor en valgliste med:

- a) de elleve leke kirkelig tilsatte, ordnet bispedømmevis, og
- b) de elleve prestene, ordnet bispedømmevis

Ved valg av varamedlemmer, fremmer valgkomiteen en valgliste med de gjenværende kandidatene som ikke er blitt valgt, ordnet bispedømmevis.

Ved nyvalg og suppleringsvalg i valgperioden kommer første og annet ledd til anvendelse så langt det passer.

§ 4-2. Valg av medlemmer

Etter valget av de leke medlemmene ved avtalevalg eller forholdsvalg velger Kirkemøtet en lek kirkelig tilsatt og fire prester. Det skal avgis stemme på en lek

kirkelig tilsatt og fire prester. Det er også adgang til å stemme blankt. De som får flest stemmer innenfor sin kategori, er valgt.

Om valget av leke medlemmer gjennomføres som flertallsvalg, gjennomføres valget av leke medlemmer, lek kirkelig tilsatt og prester i samme valgomgang, jf. § 3-6.

§ 4-3. Valg av varamedlemmer

Etter valget av Kirkerådets faste medlemmer velger Kirkemøtet varamedlemmer for prest og lek kirkelig tilsatt i en egen valgomgang. For lek kirkelig tilsatt skal det velges ett personlig varamedlem. For prestene skal det velges fire varamedlemmer i nummerert rekkefølge. Stemmelikhet avgjøres ved loddtrekning. I valgomgangen skal det avgis stemme på en lek kirkelig tilsatt og fire prester. Det er også adgang til å stemme blankt. De som får flest stemmer innenfor sin kategori, er valgt.

Om valget av leke varamedlemmer gjennomføres som flertallsvalg, gjennomføres valget av leke varamedlemmer, varamedlem for lek kirkelig tilsatt og prester i samme valgomgang.

Kapittel 5. Felles bestemmelser

§ 5-1. Stemmelikhet ved flertallsvalg. Forkasting av stemmesedler

Ved stemmelikhet ved flertallsvalg gjøres det omvalg mellom kandidatene som har fått like mange stemmer. Ved fortsatt stemmelikhet treffes avgjørelsen ved loddtrekning.

Valgkomiteen skal forkaste stemmesedler som er feil utfylt.

§ 5-2. Presentasjon av kandidater

Kandidatene føres opp på listen med angivelse av fullstendig navn, stilling, menighet, alder, bispedømme og relevante opplysninger om kandidatene.

§ 5-3. Fratredelse

Hvis Kirkemøtet vedtar mistillit til Kirkerådets leder eller til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, plikter vedkommende å tre ut av rådet fra det tidspunkt ny leder av Kirkerådet eller nytt Kirkeråd er valgt.

Har Kirkemøtet vedtatt mistillit til sittende leder i Kirkerådet, vil vedkommende være utelukket fra å stille til gjenvalg. Har Kirkemøtet vedtatt mistillit samlet til alle medlemmene av Kirkerådet som er valgt av Kirkemøtet, vil fratredende medlemmer, inkludert leder, kunne stille til gjenvalg.

§ 5-4. Nærmere regler ved nyvalg og suppleringsvalg

Ved nyvalg og suppleringsvalg innenfor Kirkerådets valgperiode skal Kirkemøtets valgkomité fungere som nominasjonskomité for valget hvis det gjennomføres som flertallsvalg.

Ved nyvalg i valgperioden kan Kirkemøtet med 2/3 flertall vedta at valg av de leke medlemmene til Kirkerådet, utenom leder, skal foregå som avtalevalg. Hvis ikke setter valgkomiteen en frist for når listeforslag til forholdsvalg må fremmes. Valgkomiteen ber Kirkemøtets medlemmer om å fremme forslag til kandidater til flertallsvalg innen en frist.

Ved suppleringsvalg i valgperioden ber valgkomiteen Kirkemøtets medlemmer om å fremme forslag til kandidater innen en frist.

Ved suppleringsvalg i valgperioden skal valgkomiteen fremme forslag på en til to kandidater til den plassen som står ubesatt. *Gjelder det valg av prest eller lek kirkelig tilsatt, anses alle prester og leke kirkelig tilsatte å være kandidater, jf. § 4-1 tredje ledd.*

Suppleringsvalg gjennomføres som flertallsvalg.

§ 5-4. Mindre endringer

Kirkerådet kan fastsette mindre endringer i reglene.

§ 5-5. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft straks. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 14. november 2021 nr. 3434 om valg av Kirkerådet.